

Vraget ELLAN ved Gilleleje

Af Søren Christensen

Frømandsklubben Oceanos

Nyt Vrag

I Oktober 2001 var der i efterretninger for søfarende en interessant oplysning om at et skibsskrog var tabt ud for Nakkehoved fyr i Øresund på 25 m vand. Ugen efter blev der så, af hensyn til efterforskningen, udstedt dykkeforbud på stedet. Først i Januar 2002 blev dette ophævet, men udover at der var tale om vraget af "Ellan" var det sparsomt med oplysninger om hvad det egentlig var for et skib der var sunket.

I Påsken 2002 var vejret så medgørligt at et dyk på vraget var en mulighed. Vi var 4 afsted i vores RIB; Sussi, Renny, Henrik og jeg. Efter at ha brugt nogen tid med at få adgang til slæbestedet Gilleleje havn måtte vi opgive da turistinformationen (hvor adgangsbillet til slæbestedet normalt kan købes) pudsigt nok var lukket om søndagen. Vi kørte derefter til Hornbæk havn hvor der godt nok var lidt længere at sejle men til gengæld et fint slæbested.

På trods af den svage vind stod der noget gammel sø og dønningerne var imod os på vej ud til vraget. Det gav os lidt af en "bumpetur". Ude ved positionen smed vi en søgebøje og begyndte systematisk at lede efter vraget. Ret hurtigt og kun ca. 30 m fra søgebøjen fik vi et kraftigt signal på ekkoloddet som viste at der lå noget stort dernede. Efter et par forsøg på at slæbe vore dræg (læs håndanker) sikkert fast i vraget lykkedes det endelig. Den rutine bruger vi ofte da det er ret surt at komme til bunden og erfare at man under neddykning har fået løftet dræget væk fra vraget.

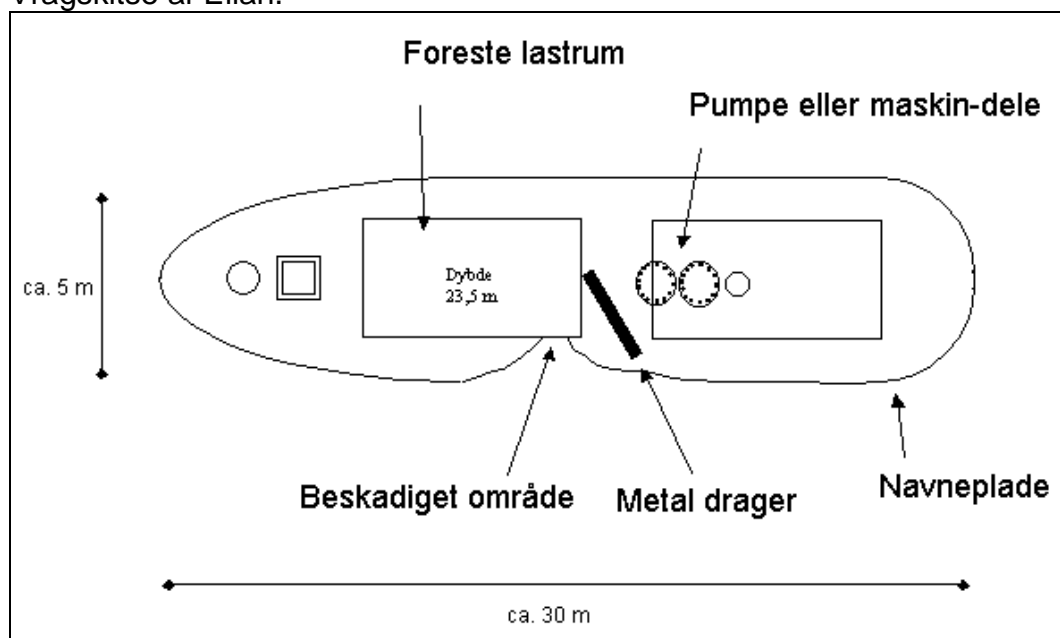
1:300.000. Copyright, Kort & Matrikelstyrelsen

DYKKET

Henrik og jeg skulle dykke først og vi gjorde os klar og begyndte vores neddykning. Der var nogen strøm så jeg glædede mig over at kunne mærke at dræget havde godt fast i vraget. På vej ned forsvandt lyset ret hurtigt og sigten var ikke den bedste. Der var mængder af store partikler så det virkede nærmest som det var snestorm. Da sigten var så

ringe foregik nedstigningen i meget roligt tempo... tanken om at buldre lige ind i et garn eller en skibsside var en smule skræmmende. I ca. 18 m dybde ser vi pludselig enden af en trosse der blafrer i strømmen men der er intet vrage at se endnu. Øjeblikket efter toner dæksbrædderne dog frem af mørket. Det ser umiddelbart ud til at være nær stævnen vi er havnet. Dybden viser 21 m og det har taget 5 min at komme herved. Visheden om at være på dækket og at der ikke er garn over vrageet gør pludselig omgivelserne en anelse venligere. Efter et ok tegn ordner vi dræget så det let kan kastes ud over skibssiden når vi skal op og begynder derefter vores tur rundt langs rælingen. Vi starter med at svømme hen langs bagbord side og passerer over en skadet del af skibet der meget ligner en påsejling. På venstre side fornemmer man et stort lastrum. Da lyskeglen falder ned i mørket ser vi lidt småtorsk forsvinde ind under dækket. Mellem det forreste lastrum og det andet er der kun en mindre adskillelse og da vi kommer helt ned agter undrer jeg mig over at der ingen overbygning er at se.

Vragskitse af Ellan.

Henrik har på fribordet fundet et stort navneskilt der tydelig viser at det er vrageet af ELLAN vi er havnet på. Vi fortsætter rundt om agterenden og op langs styrbord side. Igen ser vi småtorsk i lastrummet. Da vi igen er fremme i stævnen og har et overblik på omfanget af vrageet tænker jeg igen på den manglende overbygning og overvejer om den er fjernet eller bortsprængt. Måske den ligger på bunden ved siden af vrageet?. En anden observation er at det mest af alt ligner et gammelt trævrage, hvor jeg havde forventet et nyere skib eller skibsskrog. Ved anden tur langs vrageet beslutter jeg at kikke nærmere efter spor af overbygningen. Denne gang svømmer jeg midtskibs hen over det forreste lastrum. Selvom jeg er i niveau med rælingen ser jeg dog bunden af lastrummet lige under mig. Jeg svømmer roligt ned i bunden af lastrummet hvor dybden er 23,5 m og pludselig er jeg omgivet af hundreder af småtorsk. Det er en fantastisk oplevelse at være omgivet af så mange fisk og jeg ser at endnu flere holder til under det udhæng dækket danner over lastrummet. Tankerne strejfer kortvarigt de stimer af sej jeg har oplevet ved Vevang i Norge uden at der i øvrigt ellers er nogen sammenligning med det sted. På vej op fra det forreste lastrum kan jeg se det sted i bagbord side som er skadet. Det ser nu ud til at der

har været spanter af metal i skibet da der ligger en stor metal drager i området. Det er dog ikke helt klart om det er fra et spant, lastrums opdeling eller måske rester af overbygningen. Efter igen at ha passeret den midtskibs adskillelse kan jeg i bageste lastrum se noget der i første øjekast minder om toppen af 3 store glødehoved motorer. Da dykke tiden er ved at være slut afholder jeg mig fra at gå ned i det bageste lastrum og checke og får derfor ikke bekræfter hvad det var. Efterfølgende har jeg tænkt på om det kunne ha været en af de pumper som har været brugt til at holde skibet flydende før det sank?. På vej tilbage til bundtovet passerer vi igen det beskadigede område. Det ligner at en skibsstævn har kilet sig ind i bagbord side og får signaleret til Henrik om min ide. Han er straks med på den og giver mig anerkendende et ok tegn. Uddykningen med sikkerheds-deko på 3 m forløber problemfrit og tilbage i båden er det meget svært at holde sin begejstring for oplevelsen nede. For Renny og Sussi var det et af sæsonens første dyk, og de valgte derfor ikke at dykke på vraget men derimod at tage et lettere dyk under land istedet. Det må ha været svært for dem at afstå fra at dykke på vraget for selvom vi ofte siger at der altid kommer en anden mulighed for at dykke er det ikke ofte man lige rammer de optimale vejforhold på en af de dage man har afsat til dykning.

Historien

Efter Renny og Sussi's dyk ved Nakkehoved fyr gik turen tilbage til Hornbæk havn. Nu løb søen med os så komforten og hastigheden var en helt anden. Vel tilbage i klubben begyndte vi flaskefyldning og udfyldelse af logbøger. Dykket på Ellan var et af dem hvor var det svært at få plads til at beskrive alle indtrykkene.

I dagene efter forsøgte jeg at finde mere information om hvad historien egentlig var bag Ellans forlis. På en svensk hjemmeside for lystfiskere berettede Svenne Andersson en interessant historie om en svensker, som ikke havde råd til at istandsætte sit gamle træskib og derfor ville lave en kunstig fiskeplads ligesom man ofte gør i udlandet. Ca. 1 km nord for Ven i Øresund skulle Ellan sænkes på en position hvor der tidligere havde ligget et andet vrage (i artiklen kaldet murstensvrage?) der nu næsten var helt nedbrudt. Dette skulle samle torsk til lystfiskerne og samtidig være en gene for det ulovlige trawlfiskeri der skulle forgå i sundet (der stod ikke noget om at dykkere også ville få glæde af det). De Svenske miljø myndigheder skulle ha givet grønt lys og skibet være sænket i februar 2001. Jeg mailede Svenne Andersson som oplyste at vraget aldrig var blevet sænket da miljø myndighederne i sidste ende havde afslået. Det blev betragtet som en ansøgning om at dumpe affald i Øresund.

Jeg kontaktede også det danske farvandsvæsen der var behjælpelig med forlisdato (25. september 2001) samt kopi af en artikel fra Helsingborg dagblad (ukendt dato) der beskrev baggrund og historie. Desuden oplyste de at der ikke var blevet sprængt i vraget. Ellan blev bygget i 40erne og har sejlet i Norge siden 70erne men har de sidste 10 år ligget i Råå havn. Det var planen at restaurere skibet men der var ingen som økonomisk ville støtte projektet.

Efter afslaget fra Miljø myndighederne ville ejeren Bengt Holm fragte Ellan til Gilleleje for at få hende tætnet på beddingen der. Under transporten i rimelig hårdt vejr hvor pumperne kørte på fuld kraft fossede vandet pludselig ind og slæbebåden blev nødt til at kappe trosserne og Ellan sank ca. 3-4 km ud for Gilleleje.

At vi under dykningen aldrig fandt nogen overbygning er ikke overraskende. Billet af Ellan i Råå havn viser klart at der ganske enkelt ingen var.

Jeg kontaktede Bengt Holm for af den vej at skaffe nogle foto af Ellan og han var behjælpelig med foto af Ellan fra tiden i aktiv tjeneste og umiddelbart før afskibningen fra Råå havn.

Foto af Ellan før afskibningen fra Råå havn. Hele overbygningen, master osv. er fjernet for at Ellan kunne sænkes uden skade for miljøet. Den hvide navneplade i stævnen foran hullet i rælingen fandt vi ikke under dykket, men den er identisk med den vi fandt i agterenden.

Foto af ELLAN fra tiden i aktiv tjeneste.

Fakta:

Navn:"Ellan"; længde ca. 30 m; brede ca. 5 meter.

Position: 56° 08,705' N. 12° 22,445' E. (datum: wgs 84)

Dybde: Bund 24 m, Dæk 21 m, Bunden af forreste lastrum 23.5m

Forlis dato: 25. september 2001